

СВОБОДА СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

PIK LII Ч. 180. НЬО-ЙОРК І ДЖЕРЗІ СІТІ, п'ятниця, 15-го вересня 1944. No. 180. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, September 15, 1944. VOL. LII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПЕРЕДВИБОРЧА КАМПАНІЯ БЕЗ УПЕРЕДЖЕНЬ ПРОТИ РАС І РЕЛІГІЙ

НЬО-ЙОРК. — Предсідник Краєвого Республіканського Комітету, Герберт Браввел, вислали до Краєвої Конференції Християн і Жидів заяви, що вчасні передвибірчі кампанії їх партійні органи й промовці зобов'язуються не видвигати ніяких расових або релігійних справ і в такий спосіб обороняти стародавню американську традицію повної толеранції і справедливості для всіх.

Міжтім, як звідомляють звіти з різних околиць, передвибірча кампанія йде вже правильним розгном. Кандидат Республіканської Партії на президента, Тамес Е. Дюї, виголосив промову в Валентайн, у стейті Небраска, в якій звернув увагу на талант ген. Доглеса Мек Артура і домагався кращого вихісування його талану в війні проти Японії. Справа головної команди назріла саме до вирішення на конференції між Рузвелтом і Чорчилем в Квебеку.

Вибірче бюро Демократичної Партії в Шікаго звідомлює, що пороблено приготування до 125,000 передвибірчих демократичних зібрань, до яких дня 5. жовтня виголосить промову по радіо президент Рузвелт і предсідник комітету Ганейган. На цих зібраннях виголосять промови різні місцеві демократичні провідники.

ЮНІЯ НЕ ЛОМИТЬ ПРОТИСТРАЙКОВОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ.

ГРЕНД РАПІДС (Міннігген). — Краєва конвенція юнії Юнайтед Отomobil Воркерс оф Америка відкинула внесок, щоб зломити протистрайкове зобов'язання на час війни. Проти зломання зобов'язання було 6,463 голоси, а за зомання віддано 3,807 голосів. Крім цього рішено піддати цю справу під загальне голосування всіх 1,200,000 членів юнії до-рогою референдуму.

ДЕШЕВІША ІНАВГУРАЦІЯ НАЙБЛИЖЧОГО ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНГТОН. — Оба кандидати на президента, які мають вигляди на вибір, а це Ф. Д. Рузвелт і Т. Е. Дюї, згодилися, щоб найближча інавгурація президента відбулася як найдешевше й тому обі палати конгресу рішили дозволити на видатки у висоті \$25,000 на інавгураційну парад, замість \$35,000, як це досі було. Церемонія введення нового президента в урядування відбудеться 20. січня 1945.

БУРЕВІЙ У СХІДНІХ СТЕЙТАХ.

НЬО-ЙОРК. — Буревій, про який звідомляли телеграми вже кілька днів, остаточно надтягнув із Атлантичного океану у східні стейти з півдня і, вилляв силу дощу в цілій околиці в середу 13. вересня. Зі сходу перекинувся гураган до північних стейтів. — 3 Мексика звідомляють, що там буревій навістив 9 провінцій, знищив багато домів, позбавляючи яких 6 мільонів людей даху над головою і спричинюючи смерть якої сотні людей.

ЧОТИРИ ГОЛОВНІ ЯЗВИ ЛЮДСТВА НА НАУКОВІМ ЗІЗДІ.

КЛІВЛЕНД. — На зібранні Американського Товариства для Поступу в Науці подав д-р Гардов Шарплі з Гарварду такі головні язви теперішнього людства: 1. Тирания чогось невідомого; 2. неграмотність; 3. передчасна старість; 4. загроза перед „убивчою однородною культурою“. Як найнебезпечніші недуги, що приводять передчасну старість, подав докладчик такі: Рак, умові недуги, званиння жид, недуга циркуляції крові і віддихових органів. У докладі сказав д-р Шарплі, що минулої війни сама недуга інфлюенци вбила 20 мільонів людей і людство програто війну. Тепер ця недуга зачехована. Тепер рак є нашим найбільшим ворогом і тому треба проти нього змобілізувати всі сили. „Вже крайня пора, щоб люди перестали вважати набуття нового знання за люксус“ заявив докладчик. Також пора перестати безупину говорити про страхиття перед чимсь, чого звичайно ніхто не знає — кінчив Шарплі.

ПЕРЕДВОЄННІ КАРТЕЛІ ПОШКОДИЛИ АНГЛІ У ВІЙНІ.

ВАШИНГТОН. — Департамент справедливості через свого репрезентанта в підкомісії для Военної Мобілізації у сенаті виявив, що великі американські фірми, заключили з Німеччиною умову, що вони не сміють продавати деяких винаходів для будови літаків в Англії. Внаслідок цього найновіші винаходи не могли бути використані на розбудову англійської повітряної сили, а це спричинило початкову поразку Англії у війні. Департамент справедливості назвав по імені ці фірми, але деякі з них запротестували змістя проти таких інсинуацій.

ШУКАЄТЕ ПРАЦІ? — Наперед погляньте на оголошення нових робіт у „Свободі“.

Після стрічи в Квебеку прийде стріча з Сталіном

КВЕБЕК. — Конференція президента Рузвелта з прем'єром Чорчилем йде так гладко, що вома має вигляди на покінчення ще цього тижня. На ній поширено наради також і на економічні теми, крім військових.

Директор пресової служби при Білому Домі Стефан Ирлі виявив, що йдуть змагання для спвідання з Китаєм і з Росією у воєнних справах в Європі і на Пасифіку. Економічні справи прийшли на денний порядок нарад внаслідок листу секретаря Гола з домаганням, щоб виступити проти торговельних картелів після війни.

На запит кореспондентів Ирлі заявив, що вже давно запрошено маршала Сталіна на конференцію з американським та англійським головною уряду, але він вимовився важкими боями Червоної Армії. З цього заключають, що незабаром відбудеться нова конференція чотирьох представників світових потуг, як це сталося в минулому, коли по конференції в Квебеку відбулася конференція в Тегерані. Попередня конференція з Сталіном мала відбутися у Фербенкс на Алясці, але Сталін не міг туди прийти. Колиб тепер був Сталін згодився прийти на розмову з Чорчилем і Рузвелтом, тоді булиб вибрани якесь інше місце, а не Квебек.

Для осягнення повної згоди британських доміній запрошено на конференцію до Квебеку представників Австралії й Нової Зеландії, крім представників Канади тому, що вони інтересовані в війні на Пасифіку.

ГОЛ ПОРАДИТЬСЯ ФРАНЦУЗІВ ПЕРЕД ЗДАЧЕЮ НІМЕЧЧИНИ

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Кордел Гол виявив, що він порозуміється з представниками Франції в справі умов для примиря з Німеччиною. Ця справа вже настільки дозріла, що її мають обговорити на конференції в Квебеку. В дипломатичних колах говорять, що оферти від якоїсь групи в Німеччині в справі примиря треба надіятися кожної хвилини.

Румунія підписала з Аліянтами примиря

ЛОНДОН. — У Москві підписано примиря між урядом Румунії й Об'єднаними Державами. В імені Румунії підписали примиря міністер Патраскану, генерал Дамачіу, Стрїбней і Поп, в імені Об'єднаних Держав їх повновазник советський маршал Родіон Малиновський.

Цим примирям Румунія признає себе переможеною Советським Союзом, Британією, Америкою й іншими Об'єднаними Державами. Вона зобов'язується далі: уживати всіх своїх збройних сил проти Німеччини й Мадярщини під кермою найвищої (Аліянтської) советської команди; збройно й інтернувати всі збройні сили Німеччини й Мадярщини на румунській території; дати советським і іншим аліянтським військам свободу рухів на румунській території; передати найвищій (союзній) советській команді всіх воєнних бранців та інтернованих; звільнити негайно всі особи, що були арештовані за діяльність в користь Об'єднаних Держав; передати всю воєнну добычу; не допустити до вивозу з краю дороговісних речей або готівки, що належать до Німеччини або Мадярщини та їх громадян, але задержати їх до розпорядності найвищої (союзної) советської команди; передати тій команді всі кораблі Об'єднаних Держав у румунських портах; оплачувати з румунського державного скарбу різніх функціонарид, потрібних для комунікації, магазинування харчів, медикаментів, тощо; дати советському союзному відшкодування за шкоди, зроблені воєнними операціями, в сумі 300 мільонів американських доларів; повернути советській команді всі матеріали, забрані підчас війни; привернути Об'єднаними Державами і їх громадянам усі права, які вони мали до війни; співпрацювати з найвищою (союзною) советською командою в вишукуванні й судженню осіб, обвинувачених за воєнні злочини; роззвяти негайно всі про-гітлерівські політичні, військові, мілітаризовані й інші організації фашистського типу, що вели пропаганду проти Об'єднаних Держав взагалі, а проти Советського Союзу спеціально, і не дозвляти на будуче на існування таких організацій, і т. і.

Щодо територіальних справ, то примиря постановляє, що Об'єднані Держави признали рішення віденської конференції неважкими та згодилися повернути Румунії більшу частину або всю Трансильванію (Семігород), що Гітлер віддав Мадярщині. У точці 4. обі сторони признають за границю між Советським Союзом і Румунією границю, встановлену умовою цих держав з 28. червня 1940. року. Отже Румунія відступає, а Об'єднані Держави признають, Советському Союзови Буковину й Басарбію.

Румунські делегати, що підписали примиря, заявили потім чужинецьким газетарам, що вони вважають умовини примиря лагідними.

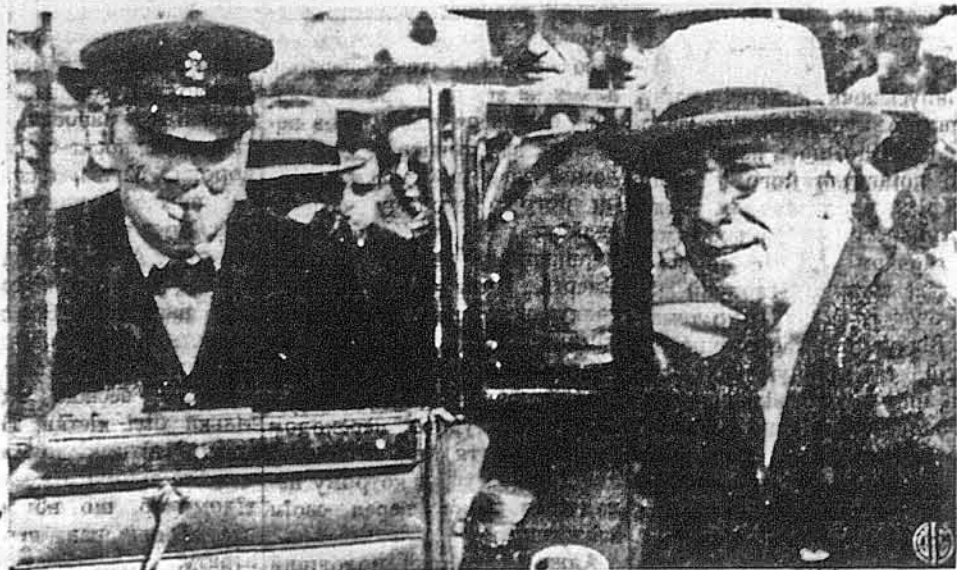
АЛІЯНТИ ПРИ ВСТУПІ НА ДОЛИНУ ПО

РИМ. — Аліянтські війська в Італії б'ють тепер по самому центрі Готійської Лінії. Проломавши її, вони стануть уже при вступі до долини ріки По, що має велике значіння для рільничої господарки Італії, а нині для Німеччини. Німці скріпляють свої позиції в гірських провалах, аби задержати Аліянтів як найдовше перед добуттям долини.

Німецькі війська заняли Сан Маріно, дрібненьку державу над Адрійським морем.

РОЗБИТО ЯПОНЦЯМ 200 ЛІТАКІВ НА ФІЛІПІНАХ

ПЕРЛ ГАРБОР. — Літаки з літакозів американської флотії Тихого океану вдарили по японських позиціях на середньо-філіппинських островах Себу, Негрос і Панай. Принаймні дві сотки японських літаків знищено в цих рейдах. Затоплено теж кілька кораблів.

ПЛЯНУЮТЬ РОЗТРОМЛЕННЯ ЯПОНСЬКОГО НАПАСНИКА. — Це картина, знята в Квебеку, в Канаді, в хвилині, як стрінулися провідники двох демократичних потуг — Злучених Держав Америки і Великої Британії. Зліва це британський прем'єр Вінстон Чорчил, а зправа президент Френклін Д. Рузвелт.

АМЕРИКАНЦІ ВЖЕ ДОБУЛИ МІСЦЕВІСТЬ У НІМЕЧЧИНІ

ГОЛОВНА КОМАНДА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦИЙНИХ СИЛ. — Американські війська Першої Армії, що перейшли німецьку границю, заняли вже першу місцевість у Німеччині. Називається вона Ретген, має півтретя тисячі душ населення й дежить півчверта милі від границі. Занявши її, вони пішли далі та обкопалися на горбах, з котрих видно велике німецьке місто Аахен.

Тимчасом Третя Американська Армія, переправившись через ріку Мозелю, поробила великі пости для свого походу Альзациєю й Лютарингією.

Рухи американських військ, що ввійшли до Німеччини на секторі Тріру, та британських військ, що оперують здвож Каналу Альберта, покищо держаться в тайні. Канадійські війська очистили з ворога берегжжя Англійського Каналу від Зебруге до Нью-порту.

Сема Армія заняла Веслюль й поступила на Фляжі, перерізуючи цим дорогою німцям, що відступають на Бельфорт.

ВІЗД АМЕРИКАНЦІВ ДО ПЕРШОЇ НІМЕЦЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ.

Американські кореспонденти при Першій Американській Армії кажуть, що як американські війська входили до Ретгена, першої німецької місцевості, що попала в американські руки, місцевість виглядала покинена. Багато мешканців утекло в довколишні ліси. Інші поховалися по домах. Інші висіли білі прапори, вживаючи для цього простирал, скатертів, пошевок, рушників, тощо, на знак, що вони хочуть поводитися мирно.

Як американські панцирні відділи переїхали місцевість, до нього ввійшла американська піхота та розквартирувалася в ній, аби не пустити до неї назад німців.

ЩЕ ОДНА АМЕРИКАНСЬКА АРМІЯ В ФРАНЦІЇ.

Головна команда аліянтських військ подала до відома, що в Франції на границі Німеччини оперує ще одна американська армія, так звана Девята Армія.

В цей спосіб Америка має на французькій фронті проти Німеччини аж чотири повні армії, отже дві цілі армії більше, ніж вона мала в першій світовій війні.

На чолі Девятої Армії стоїть генерал Вільям Симпсон.

ЗАКЛИК АЙЗЕНГОВЕРА ДО ЧУЖИНЦІВ У НІМЕЧЧИНІ.

ЛОНДОН. — Генерал Айзенговер, головний командант аліянтських військ в Європі, видав заклик до мільонів чужинецьких робітників у північно-західній і південній Німеччині покидати німецькі фабрики й ховатися від німецького уряду.

За обчисленнями аліянтських знавців, у Німеччині й нею окупованих краях є тепер коло 8 мільонів робітників: французів, росіян, поляків, голяндців, італійців і інших.

„Ви тепер у небезпеці“, говорить генерал у своїм заклику; „але за кілька днів уже може дістанете найбільшу нагоду до акції“.

Німецьке радіо почало вже акцію проти втечі робітників з фабрик. Заряди фабрик дістали приказ рапортувати урядові негайно, як робітник не прийде до роботи.

ЧЕРВОНА АРМІЯ НА ЛЕМКІВЩИНІ.

ЛОНДОН. — Червона армія проломала в новій офензиві німецькі оборонні лінії на просторі 35 миль і дійшла до границі Чехословаччини. Четверта Українська Армія заняла важний залізничний узел, нині важну німецьку базу Кросно, що лежить 35 миль на південний схід від Кракова, перейшла ріку Вислоку та пішла в полудневім напрямі. Німці стягнули в околиці великі посилення, повзів, піхоти й артилерії, і звели низку завзятих боїв, з котрих найлютіший був коло Івії. Розбивши їх, червона армія пішла, як каже московський комунікат, „до державної границі Польщі й Чехословаччини“. Червона армія посунулася на 10 кілометрів на полудне від міста Сянока. Там звела завзятий бій з німцями коло залізничної станції Мокре.

У Польщі червона армія заняла нарешті місто Ломжю й бється в передмістю Варшави Празі. Там воюють теж польські війська, союзні з червоною армією.

СКИНУЛИ НА ДВА НІМЕЦЬКІ МІСТА 6,000 БОМБ.

ЛОНДОН. — Аліянти повели проти Німеччини найзавзятішу повітряну офензиву. У середу скинено на неї 600,000 запальних бомб та коло 3,000 тон бомб з вибухових матеріалів. Цілями цих рейдів були міста Штутгарт і Франкфурт.

В атаках брало участь коло 1,000 бомбовиків та 5,000 боевиків.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 11, 1918.

Classified, Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRYant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошувач хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

Table with subscription rates: PEREDPLATA (Advance Payment) and SUBSCRIPTION RATES (Three cents a copy). Includes rates for one year, six months, and three months.

За кожну зміну ядеси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Війна й суспільна революція

Московські часописи розписуються широко про рішення Польського Комітету Національного Визволення в Люблині почати ще цього року парцеляцію більшої земельної посілості в Польщі. З цих доносень найцікавіші подробиці подають, що парцеляція має в першу міру обхопити землі німецьких ділчів та тих польських ділчів, що співпрацювали з німцями, але з часом обхопить певно всі земельні посілості, що мають понад 125-акрів управної рілі.

Винятими від парцеляції мають бути тільки парохіяльні й церковні добра. Розпарцельовані землі мають бути віддані в першу міру родинам вояків, партизанів, воєнних інвалідів та воєнних утікачів. Потім безземельним і малоземельним селянам. Земля має бути віддана за певну ціну, при чому одержані в цей спосіб гроші мають йти не в кишені первісних власників, а в спеціальний фонд, що має бути житий на різні громадянські потреби селянства.

Ці донесення вдаряють передусім у пропаганду польського уряду на вигнання, що мовляв парцеляція великої земельної посілості в Польщі вже не тільки постановлена, але й переведена, та що польський уряд у Лондоні характером своїм не ділчівський, але селянський.

Далі ці донесення вказують, що рівнорядно з боротьбою народів за визволення з чужої окупації йде друга боротьба, суспільна боротьба у нутрі самої суспільності, за далеко йдучі внутрішні переміни.

В Польщі ця боротьба стремить у першу чергу до розбиття великої посілості, котра вдержалася в Польщі не дивлячися на пекучий брак землі серед селянства. В інших краях ця тенденція до суспільних перемін може піти в іншим напрямі. Що однак така тенденція йде мало що не по всій Європі, це нині не підлягає сумнівowi. Потверджує це хочби генерал Шарль Де Гол у своїй промові на першому політичному вічу в Парижі. Промовляючи як голова тимчасового французького уряду, генерал заявився за потребу звільнення Франції з німецької окупації, за забезпечення її від нової німецької агресії дорогою окупації Німеччини, далі за найкорше переведення виборів у Франції, а наконєць за так далеко йдучі суспільні переміни в Франції, що один його співбесідник назвав їх легальною революцією.

Ці тенденції до далеко йдучих суспільних перемін в Європі комплікуються приваємністю по тих краях чужих армій. Приваємність британської й американської армії буде там робити натиск в одному напрямі, приваємність червоної армії в другому напрямі. Серед такої складної ситуації будуть різні народи Європи шукати виходу з важких суспільних ситуацій, про котрі власне друга світова війна показала передусім те, що вони вдержаться в первісним стані далі не зможуть.

Клопіт з надвишкою харчів

Федеральні урядовці пригтовляються до завзятого бою проти накопичення земельних продуктів після війни. Тому саме може не один дивуватися, коли чує, що самий уряд підтримує політику надпродукції різними способами. Пригадаємо лише недавно боротьбу конгресу проти субсидій для рілнничих продуктів, коли ці субсидії форсував президент. При допоміж субсидій кількість рілнничих продуктів підскочила на 31% понад нормальну передвоєнну кількість, а тепер навіть самий конгрес заповідає, що надпродукція буде втримана ще кілька літ після війни. Ось щойно недавно конгресова конференція погодилася на підвишку позички для плекання бавовни, коли сенат перепустив відповідний законопроект.

Теперішні клопоти можна приписувати Актови Стабілізації з 1942 р., на підставі котрого загарантовано підтримку повоєнних цін для кукурудзи, пшениці, рису, тютюну, "лінасців" та бавовни. Акт передбачує підвишку ціни не точно, лише от "на яких два роки" після війни, але урядовці вказують, що він може тривати й п'ять літ після покінчення європейських боїв. Бо в законі сказано, що наперед мусять покінчитися війни в цілому світі, а потім президент та конгрес мають проголосити, що воєнні кроки покінчені. А навіть ще після цього підтримка цін має тривати ще два роки по 1. січня по прокламації. Як би так прокламація появилася в місяці лютім, тоді требаб ждати ще до січня наступного року і щойно від тоді починати рахувати два роки.

Крім згаданих артикулів дістають субсидії ще такі продукти: фасоль, олій, а навіть і бараболі, а фермери дістають теж поміч на голівлю свиней, курей, індиків і т. п. Отже, як субсидії на продукцію згаданих земельних плодів та худоби будуть йти далі, чому фермер має журитися ціною? Він лише думає про збільшення продукції. Щоби дістати вищу ціну на продукти, треба наперед обтяти їх кількість. Тимчасом секретар торгівлі Вікард каже, що після війни, завдяки новій машинерії та збільшеному числові робітників, продукція земельних плодів ще зросте. З тим вирінає питання, чи зросте теж і попнт за ними? — Здається, що ні! Ленд-Ліз покінчиться, отже чужинні краї не будуть діста-

вати з Америки нічого даром чи то на "вічне віддання". Не буде вже армії заморем. Секретар торгівлі Джовнс виявляє, що він купує щодня харчів вартості 8 мільонів доларів для висилки воякам за море, тобто він платить в Америці за харчі 3 біліони річно. Всі такі закупки шезнуть по війні. Вирінає питання, чи по війні дістануть працю всі до праці здібні люди, включаючи й ветеранів, які вже будуть дома. Отже секретар Вікард каже, що як би навіть промислова продукція в Америці йшла повною силою і всі люди мали заняття, то продукція земельних плодів так буде завелика, щоб можна їх продати в Америці. Колиж би упала праця в промислі, тоді уряд мусів би обтяти продукцію в хліборобстві на велику скалу.

Так як тепер справи стоять, остається ще один спосіб, як позбутися надвишки харчових продуктів з Америки. Це є продаж харчів для знищеної війною краів Європи й Азії. Але це буде тривати недовго, бо в засаді чужинні краї мають продукувати свої власні харчі. Крім цього це буде залежати теж від ціни харчів у міжнароднім обороті.

У перших роках після війни буде велике запотребування харчів, безогляду на ціну. Майже весь світ рахує на працю ЮНРРА, тобто на харчі напів безплатні або навіть і цілком даремні. Але це теж важка справа, бо ЮНРРА не буде виключно закуповувати харчі й потрібний крам в Америці, але в кожному краю. ЮНРРА вже тепер має призбираних харчів вартості 600 мільонів, а урядова американська агенція, Комодіті Кредит Корпорейшен, має харчів і краму вартості 870 мільонів доларів. Все те лише вказує, що надпродукція харчів не може йти в безконечність, лише мусить десь спинитися.

У воєнному часі не йде про зиск в часі продукції земельних плодів, а про те, щоби вони були готові. Воєнна адміністрація мусить рахуватися з тим, що не всі продукти будуть спожитковані, бо війна винищує не лише будівлі, людей, але теж і харчі. Згадати хоч би перевіз кораблями їх заотпловлення ворожими субмаринами. Отже треба рахуватися і з витратою харчів в воєнним часі, і тому надпродукція є конечна. Колиж прийде нормальний стан після вій-

Микола Чубатий.

Ізоляціонізм на терені східної Європи

Є нині така загальна думка в Америці, що те, що вона по першій світовій війні ізолювала, себто відтягнулася від європейських справ, принесло їй шкоду. Америка причинилася в першій світовій війні до перемоги Аліантів, а потім умила руки від європейських справ і дозволила вирости новій небезпеці для світового мира в постаті Гітлеризму та його помічників, фашистських сателітів. Ізоляціонізм в Америці є нині доктринаю відкиненою загальною. Велика більшість американського народу нині переконана, що треба Америці по цій війні брати активну участь у міжнародній політиці на цілому світі, а також в Європі, бо відокремлення Америки від справ світа приносить тільки шкоду самій Америці. Ізоляціонізм опрокинений нині в Америці в користь іншої доктрини, а саме такої, що Америка повинна брати живу участь у міжнародній політиці та поносити за неї відповідальність. Таку саму політику приблизно тепер заступає Англія, яка прийшла до переконання, що часи її "сплендід ізолейшен" давно проминули через великанське уліпшення летунства, зокрема транспортних літаків. Роботові бомби, що налітали недавно Англію ще більше переконують англійський нарід про потребу брати активну участь в європейських справах.

Де кінчиться активна участь західної демократії, а де зачинається її ізоляціонізм?

Не зважаючи на те, що доктрина ізоляціонізму в Америці так як погребана, надлії вона ще живе, а тільки з тою різницею, що передше, по першій світовій війні, границя, де кінчилися заінтересування Америки тяглася десь на середині Атлантийського океану, а нині ця границя ізоляціонізму пересунена ще яких кілька тисяч миль на схід і не кінчиться як передше, на Атлантику, тільки над східною границею райху, себто десь над рікою Одрою.

Західну демократію живо інтересує, що діється на захід від Одри; однак ізоляціонізм же, коли йде про територію

на схід від Одри. Америка та Англія живо інтересуються, що діється в Італії, Франції, Голандії, Бельгії та зокрема в Німеччині. Їх інтересує не тільки політичний лад, що розвивається в тих країнах, але вони також дбають, щоб в тих країнах був заведений народний право-порядок, щоб не було дискримінації одної расової чи соціальної групи проти другої. На цій території їх інтересує, чи буде приміноване право горожанської свободи та людського життя однини. Всі ці заінтересування, як виглядало, кінчаться над Одрою. На схід, це територія, де мав би панувати ізоляціонізм з часів по першій світовій війні, ніби тому, що там сягає новий світ впливів червоної Росії.

На чію вони здані ласку?

Відноситься вражіння, що на схід від Одри дві великі західні демократії небагато мають до говорення. Що до тих країн панує давний ізоляціонізм. А на схід від ріки Одри, пропонуваної границі поміж червоною Польщею та Німеччиною, лежить ціла низка краів та народів, яких недавно визволили зпід панування нацистів. І ніхто тепер не питає, що робиться на тих землях, яка преса обслугує там населення, чи немає там соціальних, національних чи релігійних дискримінацій, чи немає там терору, проти якого на світі саме воюють дві західні демократії.

Що діється на Західній Україні та Західній Білорусі, ніхто нічого не знає. Доходять вістки, що там панує більшовицький розпачлий масові арештування та вивоження українських людей на заслання до Азії чи над Ледовий океан. Річ природна, що це є кричуча наруга над чотирма свободами, що це є дискримінація національна, соціальна та друга, але це все немов нікого не інтересує. Це справа тільки Росії; на ці території розтягається ізоляціонізм західних демократій.

Атлантийський Чартер говорить про засягнення інформації про волю населення тої країни, що має по теперішній війні змінити державну принадлежність. Ніхто не питає про це західних українців та західних білорусинів, а проте ці країни вважає Росія своїми провінціями, очевидно всупреч міжнародному праву.

От над Фінляндією Совети виконують свою власну волю, Сталін зовсім односторонньо полагодує справи Румунії; східну частину собі забирає, натомиць побільшує її на заході коштом Семигроду. Це все справа тільки Росії та до Росії, до Москви, а не до столиці західних демократій, ідуть представники цих держав просити завішення зброї, такого чи другого політичного ладу і таке друге.

Куди гіршу долю ніж Фінляндії призначила Росія балтійським малим державам. На території тих трьох держав, Литви, Лотви та Естонії, Росія переводить свій власний порядок далекий і від чотирох свобод і від прав людини взагалі. Справа Польщі застрягла безнадійно, як важко наладований віз у подільському болоті.

Росія, як бачимо, односторонніми зарядженнями заводять новий лад на всіх землях. Нещодавно оголошені інструкції тайній російській поліції вказують, що на чорній лісті найшлися в дійсності всі найактивніші громадяни своїх країн, все те, що досі було з наредом і до яких нарід має довіря.

І тут ні сліду з Атлантийського Чартеру, ні з чотирьох свобод, не має тут місця навіть примітивне збереження прав горожанина та людини. Займаючи Францію союзні держави зовсім слушно печаливо дбають про це, щоб на території Франції повстав уряд, що відповідав би волі народу. Це слушне та справедливе, бо звільняючи якийсь край є обовязком освободителів дбати, щоб країна дістала такий уряд, якого вона сама собі бажає.

Чому на схід від Одри не стосується тих засад, що там у визволених країнах на заході? Чому цілі народи у Східній Європі віддані на заслання та вивоження українських людей на заслання до Азії чи над Ледовий океан. Річ природна, що це є кричуча наруга над чотирма свободами, що це є дискримінація національна, соціальна та друга, але це все немов нікого не інтересує. Це справа тільки Росії; на ці території розтягається ізоляціонізм західних демократій.

Ізоляціонізм з першої світової війни приніс Америці лихо, нову другу світову війну, що її мусіли йти гасити діти американської землі іззадалекого моря. Та, як бачимо, ізоляціонізм так ще не зник з Америки, коли йро східну Європу, на якій всевладним і ніким негамованим паном над мільонами підбитого населення став диктатор Сталін. Пора тепер про те думати, щоб цей ізоляціонізм не приніс Америці згодом нових прикрих наслідків.

звідки вони могли тут зявитися, не розуміє, чи це дійсність, чи йому привиділося. — Це перед смертю. Галюцінації починаються, — півсвідомо проноситься думка. І знову трапить свідомість. Минаються картини. Бачить себе маленькою дитиною на руках у матері. Мати тихо плаче, плаче нянька, кормлячи однолітнього брата. Допитується у матері причини сліз, бажає знати де батько. Схлипочучи мати каже потихо: — Тато в тюрмі, дитинко... — В тюрмі? Він не розуміє, що то там тюрма, але з голосу матері здогадується, що то щось страшне, погане. Леститься до матері й каже: — Не плач, мамо, я як виросту, то розіб'ю ту тюрму, щоб інших татів незабирали туди. (Дальше буде).

Advertisement for 'В КИГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА' (In the pages of the Double-headed Eagle) featuring 'ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ' (Novel from the times of the Great War) by Ол. Луговий.

З своїми старшинами пробував гусарів здержати. Безуспішно кричали, погрожува-ли револьверами. Гусари не визнавали вже ніякої влади над собою, руководилися сліпим страхом за власну шкіру. Згуртувавши коло себе кількох, що не втративших при-томности, сам хопився Мак-сима, аби дати змогу втікаю-чим вийти зо сфери ворожого вогню. І знов посипалися кулі на осміленого втечу гусарів ворога. Від повздовжнього во-гню хоронила траверза. Та не-велика ворожа розстрільна об-ходила окіл зправа, вже його минала. Паволоцький спряму-вав огонь туди. Розстрільна впала, за те наступаюча з чо-ла підсунулася ще кілька кро-ків ближче. Втриматися не бу-до ніякої надії.

лові певно його не поглядать. Коли довкола нього занадто вже свистали кулі, обертався й випускав кілька набойв. Чувся перемученим, байдужим до того, що з ним станеться, чи що скаже на його вчинок на-чальство. Повільно відставав від гуртка. Ті, бачучи, що він їде за ними, не дожидалася, а скоро й зовсім зникли в ку-щах.

Випускаючи останні набойі, недалеко кущів, почув Паво-лоцький, що щось неначе гол-кою шпигнуло його в груди, наскрізь пронизало їх. Вслід за тим в грудях запекло, мов би гарячим залізом, по всьо-му тілі виступив гарячий піт, а в очах то жовкло, то темні-ло. Відчув, що небезпечно ра-ненний, та заточуючись ішов далі, чим крок повільніше. Да-лі голова стала тяжкою, нали-тою наче оловом, щось вели-ке і чорне замкнуло очі. За-хитався і впац, обливаючись кровю...

XIV.

Холодні краплини дощу привернули Паволоцького до притомности. Мряка нависла над лісом, коли він очутився.

Не знав, як довго він лежить, не знав, чи австрійці пішли вперед, тай не думав про те. Хібаж не все рівно де вмирати; в полоні, чи тут, всіми за-бутому і покинутому? Силку-вався підвестися, та не міг: руки не видержували тязару тіла, заломлювалися, начеб не свої. З великим зусиллям від-сунувшись, побачив під со-бою велику, темно-червону пляму на землі. В крові зама-рана й шинеля, однак кров пе-рестала вже точитися. Був сві-домий того, що умре тут, ко-ли його в скорому часі не знайдуть, і сам дивувався охопшовому його спокою. Смерть... Щож таке смерть? — силкувався розв'язати завдане самому собі питання. Чи смерть не є блаженством, віч-ним відпочинком від життєвих клопотів і турбот, переходом у стан небуття, зникненням ін-дивідуальности, в котрому хо-дяться люди перед своїм заінтуванням? Адже і сон, цей молодший брат смерті, кожному є необ-хідний і бажаний. Як змучена людина бажає відпочинку і забуття у сні, так безсила лю-дина бажає небуття-смерті.

Чого клопотатися такими пи-таннями? Ми ще не знаємо, що таке життя, щож ми знати можемо про смерть? Все жи-ве неминуче підлягає їй. Цеж одиноке право людини — пра-во вмирати. День раніше, чи пізніше — тож і думати нема про що... З глибини душі холодною змією поповзли інші думки. Уявляв себе вже мертвим. Ті-ло набухає, починає гнити, не-двигливі очі заносить порохом. Над ним носяться пажедрливі ворони. Увиваються навколо, все нижче й нижче. Сідають вже йому на голову, видовбу-ють очі. А він не може ворух-нутися, не може відогнати від себе напасника. Все тіло під-точується мільонами хробів. Замертне, білий сніг покряє його, а всеню зістануть тільки білі кістки. Не знати-муть ні діти, ні дружина. Про-пав без відома! Вже ліпше по-відомиліб, що вбитий, та й все. Один раз переболіліб втрату. В душу закрався неперемож-ний страх. Хотів закричати, та з грудей виривався хриплий не-людський стогін. — Ох!... Марусю... Діти...

Рятуйте мене... — шептав че-рез силу почорнівшими від га-рячки губами. Назав йому стало легше. Не-чув болю в грудях. Йому зда-ється, що він лежить у дома. Над ним схилилася дружина і діти. Він встає і всі троє сіда-ють рязом. Маленька Оля зай-має своєлюбне місце, у ньо-го на колінах; мовчки, сумно притулюється до нього поваж-ний Олег, з другого боку об-няла його Марія Олександрів-на. Так легко і люблю стає у нього на душі. Тішиться, знає, що повернув з фронту. Як ко-лись, по товариськи, запитує хлопчини: — Чого ви так поважні сьо-годні, Олег Володимирович? А хлопцеві плаче: — Тату, на ті війні то завжди в не-безпеці. В небезпеці сам і твої підвладні. Не їдь більше. Він хоче потішити сина: — Непоїду, — каже, та з горла-вилітає якесь незрозуміле хри-потіння. Дружина й діти з о-страхом дивляться на нього й відступають, а він летить у пропасть... Думає, що це сон, алеж ні... Відкриває очі і бачить дружи-ну і дітей на яв. Дивується,

Лемківщина перед сто роками

II

Походження лемків.

У розділі про походження лемків запитує Олексій Торонський таке: Яке є походження лемків? Хто вони? Відки вони? — і на це дає таку відповідь: В старинних часах, ще в 6. столітті, находимо в околицях, замешкалих тепер лемками, і далше на північ, слов'янський нарід, який називав себе „хорватами“. Про цих хорватів в теперішних лемківських сторонах згадує візантійський письменник Константин Порфірогенет, котрого наші історики знають під слов'янським іменем Багрянородний. Про цих хорватів пишуть і інші історики, а також і наш Нестор, батько української історії. Нестор пише про них так: „І жили в мирі Поляни і Дерев'яни і Сіверяни і Радимичі і Вятичі й Хорвати“. Згадані племена були собі сусідами. На іншій місці згадує Нестор про хорватів, коли пише про рухи слов'ян і про походження їх назв, так: „Після довгих віків осіли слов'яни над Дунаєм там, де сьогодні угорська земля і болгарська і від цих слов'ян розійшлися племена по краю і поназивали себе від околиць, в яких осіли. І так ті, що осіли над рікою Моравою, назвали себе Мораванами, а інші назвали себе Чехами, а ще були такі слов'яни: Хорвати Білі і Серби і Хорутани“. Отже із цього місця довідуюся: 1. Що хорвати були слов'янським племенем, а 2. що вони жили в гористих сторонах, від котрих пішло їх ім'я хорват. Бо в старослов'янській мові слово „хрѣбъ“ значило тільки, що „греб", а по українськи „горб", а з „хрѣт" пішло слово „хребет“. Отже хорвати це ті мешканці, що жили на хребтах гір та на горбах.

Несторові літописці довідуюся теж, що за хорватами треба шукати в сусідстві одного із згаданих племен: полян, дерев'ян, сіверян, радимичів і вятичів. Подивімся на мапу на черкнену Карамзином, а завважимо, що як підемо за Несторовими вказівками про розміщення слов'ян, для хорватів лишається лише одне місце, а це в сусідстві дерев'ян в сьогоднішній Галичині. З обома цими місцями в Несторовій літописі годиться і Константин Багрянородний. Він лучить Хорватію з горами за Угорщиною і згадує про часті наїзди печенігів на хорватів.

На таких і подібних відомостях старовинних письменників, на комбінаціях та на висновках учених людей славні і незрівняні дослідники слов'янської старовини, Шафарик і Карамзин, лучать Хорватію із сьогоднішньою Східною Галичиною. Чеський історик Шафарик підтверджує свої досліді такими висновками: „Наділі оселі хорватів тягнулися непереривно від Східної Галичини, де жили українські хорвати, як про це свідчить Нестор і Кадлубек (польський історик), через Карпати на захід, може аж до Кракова. А поодинокими оселями жили вони навіть і в чеських сорах Ісполинських. Хорвати ділилися на дві частини: Білих хорватів на сході в сусідстві мадярів, виставлених на набіги печенігів; і на західних, в чеських горах. Їх сусідами на півночі були в старовину серби. З цих то околиць, значить із Східної Галичини (пізніше Червоної Руси) в 7. столітті вийшли хорвати й серби (десь

коло 635. р.) і поселилися в Дальматії, а там уже розійшлися на всі сторони".

Між іншими обставинами, які підтверджують цю думку, покликується Шафарик на подібність мови ілірсько-хорватської і української. Крім цього факту, що українська мова належить до східних слов'янських мов, декотрі прикмети є спільні обом мовам. Звертаємо увагу лише на однакову вимову старослов'янської букви „Ѣ“ (ять) в дальматсько-хорватській і в українській мові. В обох цих мовах „Ѣ“ вимовляється як „І“, а в болгарській та великорусів як „Е“. Так само в карпатських українців і в дальматських хорватів стрічаємо замієник „што“.

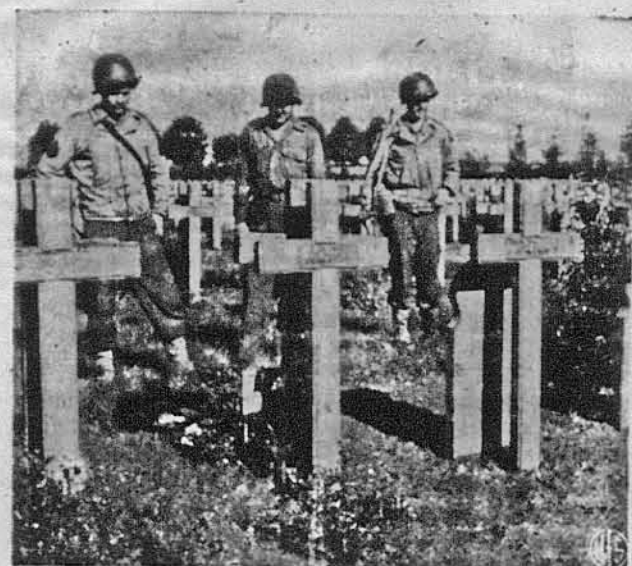
Після виходу значної частини хорватів із карпатських гір та до Східної Галичини, заняли по них опорожені місцевості сусідніх племен, але по них лишилася назва і вона зберігалася ще довгі часи. Так же за часів св. Володимира уживалося це ім'я на означення мешканців Карпат. Під роком 993, читаємо в літописі, що тоді св. Володимир покорив збунтованих хорватів. Коли хорвати ввійшли пізніше в склад Київської Русі під владу князів київських, це ім'я шезло, як пощезали імена дерев'ян, долян, бужан і інших племен, а нарід разом із однаковими правами та обичаями почав називатися спільним іменем Русь. У склад київського князівства ввійшли хорвати мабуть в р. 885. разом із дулібами, ситерцями й дерев'янами.

Із усього сказаного виходить, що хорвати, згадані в нинішній Галичині, були предками українців, що живуть над Вислоком і Вислокою.

Г. Зубрицький в згаданих своїх брошурах на підставі дипломатичних доказів з років 1348, 1354, 1434, а потім на підставі географічних згадок Симеона Старовольського (номер в 1656. р.), Андрія Келярія (жив у половині XVII. віку), Стрийковського й Кромера (номер в 1589. р.), ясно доказує, що українці мали за границю з поляками ріку Вислоку, а від її джерел їх оселі тягнулися аж до містечка Бжосток. З цього всього виходить, що лемки це наслідники хорватів і належать до цього самого народу, що й галицькі та угорські українці.

Закі закінчимо історичну частину про лемків, необхідно є звернути увагу ще на два питання. Перше питання це таке: Чому лемків не постигла такаса доля, як і інших українців, що мешкали в долах округ: Ясло, Рясів, Сяноч, а по часті Сяноча й Сяноч і Тарнова? — Ми думаємо, що причиною цього є те, що тамтї українці жили в долинах і в безупинній бою з поляками виступали. А через часті війни між Польщею й українськими князями цей край ставав пустим і на місце загинулих українців приходили поляки. Карпатські гори не підпали під цю небезпеку і тому гірські лемки урятували свою мову, віру й свої обичаї.

Друге питання відноситься до лемків сянських. Ми сказали, що починаючи від Вислоки, лемки на сході граничать з українцями-пігірянами. Отже повстає само собою питання, чому лемки мають зіпсовану мову, коли їх сусіди в Галичині мають чистішу мову? На це не буде важко відповісти, коли візьмемо під увагу, що мова поправляється

ВІДВІДУЮТЬ ГРОБИ АМЕРИКАНЦІВ, ПОЛЯГЛИХ У МИНУЛІЙ ВІЙНІ.—Це американські вояки прийшли на воєнний цвинтар біля Соасон у Франції, щоб відвідати гроби своїх товаришів з минулої війни, що полягли на французьких полях бою.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧАС І НАМ ДО ПРАЦІ!

По перечитанні редакційної статті в „Свободі“, що час братися до праці, прийшла мені думка пригадати й нашим громадянам, що то вже спека минула, а великі й важні народні справи назріли. Маю передусім на думці акцію для Американсько-Українського Допомогового Комітету, бо вже такий комітет створений, а потреба допомоги така, як ще ніколи не була! Хоч ми не багаті, але громада по нітці, то бідному на сорочку збере.

Впарі з цим треба пам'ятати на громадянську акцію що її веде Український Конгресовий Комітет, бо треба підтримати визвольні змагання поневолені українців. Бо чому то всі народи мають мати рівні права, а відмовляти їх лише українцям? До такої акції маємо стати всі, а не відказувати один на одного або звальювати вину за положення рідного народу на наших провідників. Ми маємо всі робити роботу, а не лише провідники, котрих ми так підпомагаємо, що безнастанно лаємо. Як приходить час піднести голос, то провідники самі не будуть мати такого голосу, як цілий загаль.

Тимко Мелешук, Нью Йорк, Н. Й.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

МІННЕАПОЛІС, МІННЕСОТА.

Із життя Відділів Українсько-Народного Союзу.

В місяці серпні завітав до Міннеаполіс, вертаючи з Норт Дакоти, організатор Українсько-Народного Союзу п. Дмитро Білецький. Обіждаючи по Америці численні відділи У. Н. Союзу з нагоди 50-літнього ювілею заснування цієї організації п. Д. Білецький не оминув і нас — українців в Міннеаполісі та в Ст. Пол, Міннесота.

Сейчас по прибутті, в неділю 13-го серпня, дав він надзвичайно цікавий відчит в церковній галі української православної церкви св. Михайла в Міннеаполісі, де люкується 345. відділ У. Н. Союзу.

Організатор висловив у тому відчиті потребу належати до нашого Союзу і вигоди, які дає він нам для забезпечення нас як асекураційна організація, а також підкреслює, що наш У. Н. Союз є одною з найсильніших того роду організацій в Америці. Як бувший старшина Української Галицької Армії п. Д. Білецький переповів світлу і трагічну добу відродження Української Державності з 1918 року і нове, ще тяжче поневолення нашого народу ворогами. Оповів, які величезні страждання переживали Стрільці Січові, як річку Збруч переходили, а потім зкобувши Київ і всю У-

країну, — тисячами гинули від тяжких ран, тифусу, голоду і знущань немилосердних ворогів України.

„Єднаймося-братаймося“ — говорив словами Т. Шевченка п. сотник Білецький! Організуймося всі в нашій Союзі, влісуймо всіх наших дітей, — бо в організації своїй, в єднанню нашого народу є сила і поступ. Нехай не ділить нас релігійна дрібна ворожнеча, бо не час розяврувати наші рани і непорозуміння, що накіннені нам ворогами України, говорив організатор.

Слухаючи цю гарячу доповідь, багато з присутніх плакали. Після відчиту вивязалися гарячі дебати, чи властиво обмін думок між присутніми, що не хотіли розходитися з галі, хоч вже було близько до півночі, а робітник мусить дуже раненько вставати до праці! Коби то ті золоті слова заклику до єднання українців впали в добре серце, та щоб уже всі українці об'єдналися для народної праці!

Наступної неділі, себто 20. серпня, мав п. Білецький відчит для 385-го відділу У. Н. Союзу в Міннеаполісі, що люкується при українській греко-католицькій церкві св. Константина. Той відчит відбувся себто по Службі Божій, Виголошуючи там свій відчит, п. Д. Білецький порушив і тут організаційні та загально народні справи, звинуватив відділ до праці, а говорив так щиро, що многі жінки плакали, слухаючи слів бувшого українського вояка і Союзолого організатора та просили, щоби частіше приїздив до них.

Два тижні був п. Д. Білецький в Міннеаполісі і відвідав родини українські та переконував їх, щоби вписували своїх дітей до У. Н. Союзу. До 345-го відділу він вписав 26 осіб, а до 385-го одну дитину. Він теж переконував, як щиро працювали члени 345-го відділу, щоби достойно репрезентувати наш нарід на Стейтотій Виставі Стейту Міннесота, де вони мали свій великий кіоск, нарівні з державними народами. Мали вони теж чудову українську виставу і підготовляли хор і танцюристів до попису на тій Виставі.

Відіжджуючи з Міннеаполісу до Мільвокі, п. Білецький подякував усім тим українцям, що йому помагали в праці організування нових членів, зокрема п. П. Андрушкови, секретареві 345 відділу, а зі свого боку українці в Міннеаполісі були вдячні п. Білецькому, що він зворушив їх серця для більшої праці!

Союзовець.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“

Чи тепер чи в Четвер

одно є певне — ви ВСЕ дістанете повну вартість за ваші гроші у вирібництві Михайла Туранського.

Тут знайдете великий вибір різних футер вироблених з найкращих шкірок у найновіших модах, за дешеві ціни.

Поверх чверть століття жінки купують футра з ДОВІРЯМ у Михайла Туранського.

Persian Lamb
Muskrat
Beaver
Skunk
Squirrel
Mink
Silver Fox
Hudson Seal

MICHAEL TURANSKY
350 Seventh Ave., New York City
Between 29 & 30 Sts. 16th Floor. L.Ackawanna 4-0973

ГОДИНИ:—Отворено щодня до 6. години ввечір.
—в четвер до 8. години ввечір
—в суботу до 5. години пополудні

УВАГА! ВУНСАКЕТ, Р. АЙ! УВАГА!

ВІДДІЛ Ч. 29 СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Уладжує

ЧАЙНИЙ ВЕЧЕР

В НЕДІЛЮ, 17. ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER 17, 1944) В ГОДИНИ 3-їх, в ГАЛІ ПАРОХІАЛЬНІЙ, 74 ГЕРРИС ЕВЕНЮ. Будуть промовляти: Голова СУА п-ні О. Лотоцька і п-ні Клавдія Білон. Буде спів і приняття, а описав забава до пізнього вечора. Просимо всі товариства, сестричтва, молоді дівчата і всіх громадян до участі. За Урда Відділу 29 СУА: Р. Вещал, предс.

„201 українських Народних Пісень“

Це збірник найкращих наших народних пісень на піанно зо словами. Ціна примірника в звичайній оправі \$2.00. Замовлення посилайте на адресу:

„СВОБОДА“
81-83 Grand St. (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

В ПАМ'ЯТЬ 50-ЛІТТЯ ПРАЦІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ НА АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОМУ КУЛЬТУРНОМУ ПОЛІ

появилася отсе англійською мовою книжка, якої потреба давалася тут відчувати вже віддавна; зокрема серед нашої тут родженої молоді. Отсею книжкою є науково-літературна праця професора Колумбійського Університету, Кларенса А. Манінга, про визначних українських письменників, як Івана Котляревського, Григорія Сковороду, Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесю Українку, Василя Стефаника, Михайла Коцюбинського та інших. Є це

UKRAINIAN LITERATURE

STUDIES OF THE LEADING AUTHORS

— BY —
Prof. CLARENCE A. MANNING

Ось та книжка, вислід довголітнього труду проф. Манінга, повинна знайтися у кожній культурній українській хаті в Америці. Вона повинна дістатися негайно до всіх важлих публічних бібліотек по різних американських містах. Вона повинна бути і по бібліотеках високих шкіл. А в першу чергу повинна її набути і читати американсько-українська молодь.

Ціна за примірник \$1.50

Замовлення слати на адресу:
СВОБОДА
P. O. BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

слати на адресу:
UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. Box 721, Church St., Annex, New York 8, N. Y.

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ—WANT ADS

Classified Department—BErgon 4-2337—BRyant 9-0882

War Manpower Commission Employment Regulations

Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential, need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need both.

Сущі робітники повинні мати посвідку, що вони є до розпорядності. При перенесенні до менше суцільних робіт мусять мати крім цього згоду „Юнайтєд Стєйтс Емплоїмент Сєрвіс“. „Критичні“ робітники потребують теж обох посвідок.

ПОТРІБНО МУЖЧИН

МУЖЧИН НЕ ТРЕБА ДОСВІДУ Дистанту харч і униформи Шлях час або частину ПОМИВАЧІ ДИШВАШЕРЗ, ПАТВАШЕРЗ ПОРТЕРИ на день і ніч Мусять говорити по англійськи Бонус — платні вакації Постійна позиція Робітники в критичних заняттях мусять принести звільнення SCHRAFFT'S ГОЛОСИТЬСЯ ШЛИРИ ДЕНЬ 56 WEST 23rd ST., N. Y. C. АБО ГОЛОСИТЬСЯ 5-8 ГОД ВЕЧІР 1381 BROADWAY (Nr 38 St.) N. Y.

ПОТРІБНО МУЖЧИН

AUTO GREASERS з драйверським ліценсом, стада робота, \$26 тижнево. Curry Chevrolet, Broadway & 134th St., N. Y. C. Mr. Reinen. AUTOMOBILE BODY & METALMAN. Замінені умови, вакації і свята з платнею. Стаж \$1.50 на год. Curry Chevrolet, Broadway & 134th, N. Y. Bench, Milling, Lathe Hands Военна і побутова робота. Багато овертайм, надзвичайна нагода. 59 John St., Brooklyn, N. Y.

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

ДИВЧАТА-ЖІНКИ-ГОСПОДИНІ ПОВЕЛЕННЯ НАГОДА ДЛЯ ОПЕРАТОР НА МАШ. ДО ШИТТЯ Мусять мати дещо досвіду ІНСПЕКТОРОК Мусять мати дещо досвіду СКЛАДАЧОК Мусять мати досвід у складанню БАГАТО ОВЕРТАЙМУ Clean locker & shower room Cafeteria & medical room on premises Голоситесь до Personnel Department між 8:30 і 12 вполудне WALDES KON-I-NOOR, INC. 47-16 AUSTEL PLACE, LONG ISLAND CITY Між Skillman & 27th Sts. IRT to Hunters Point Ave., L. I. C.

ПОТРІБНО МУЖЧИН

Досвід непотрібний ЯК ПОРТЕРІВ І РОБІТНИКІВ ДОБРА ПЛАТНЯ ПОСТІЙНА РОБОТА Робітники з важкої військової роботи мусять мати доказ звільнення. FEDERAL TELEPHONE & RADIO CORP. 691 BROAD ST., NEWARK, N. J.

FEDERAL TELEPHONE & RADIO CORP.

691 BROAD ST., NEWARK, N. J.

ХЛОПЦІВ І МУЖЧИН

вище 16 літ Повний час або кілька годин або посада при кінці тижня \$16 ТИЖНЕВО 40 ГДИН ТИЖНЕВО Шлях, легка робота в бізнесовій окрузі міста Нью Йорку Голоситесь WESTERN UNION Room M-5, 60 Hudson St. близько Chambers St. 40 Broad St., близько Wall St. 127 West 40th St., близько W'way 311 Washington St., B'klyn 1265 Bedford Ave., B'klyn

МУЖЧИН І ХЛОПЦІВ

ЗАРОБЛЯЙТЕ \$35.00 З ОВЕРТАЙМОМ ДОСВІДУ НЕ ПОТРІБНО В ЛЕГКІЙ ФАБРИЧНІЙ РОБОТІ HENRY NELKIN, Inc. 128 Mott St. (near Canal St.) N. Y. CANAL 6-7731

AMERICAN AIRLINES

ПОТРЕБУЄ КЛЕРКІВ ПРИ ЗАПАСАХ ПІРАНОВАТИ В LA GUARDIA FIELD ГОЛОСИТЬСЯ AMERICAN AIRLINES 103 EAST 41 ST., N. Y. C. Побачення між 9 рано і 5 вполудні В суботу від 9—12:30 P. M.

МУЖЧИН І ХЛОПЦІВ

У СКЛАДІ ТОВАРІВ ПОСТІЙНА РОБОТА BUS BOYS — ГОЛОСИТЬСЯ ПОСТІЙНА АБО ЧАСОВА РОБОТА JOHN WANAMAKER 9th STREET & BROADWAY, N. Y. Personnel Office—12th fl.

ХОЧЕМО МУЖЧИН

ДО МІШАННЯ LACQUEER & COLOR ДО \$35.75 І БОНУС 5-ДЕННИЙ ТИЖД. 50 ГОДИН РАННЯ ШИФТА KELLER-DORIAN CORP. 516 W. 34 St., N. Y. C.

ХЛОПЦІВ до ставлення стовпів

у крутоліній. Досвід не потрібний. Можуть заробити до \$75 тижнево. Radio City Bowling, 1267 — 6th Ave., N. Y.

ХЛОПЦІВ до ставлення стовпів

у крутоліній. Досвід не потрібний. Можуть заробити до \$75 тижнево. Capital Health Center, 1680 Broadway, N. Y.

ПОРТЕРА до роботи в автомобільній

станції. Curry Chevrolet, Broadway & 134 St., N. Y. C.

КЛЕРКІВ—КІЛЬКА

ПЛАТНЯ \$20 ДО \$22 40 годин тижнево—Суботи вільні ГОЛОСИТЬСЯ АБО ПИШІТЬ WILLIAM R. WARNER CO. INC., 113 W. 18 ST., N. Y. C.

АВТОМОБІЛЕВИХ МЕХАНІКІВ.

Знаменні умовини—Платні вакації і свята, стадо. Заробляйте до \$100 тижн. Curry Chevrolet, W'way 134th

ЧОЛОВІКА ДО КУХНІ

ДОБРА ПЛАТНЯ Неллі і Свєтлі вільні PRESIDENT CAFETERIA 120 EAST 41 ST., N. Y. C.

МИХАЙЛО МОЧУЛЬСЬКИЙ

Патріотизм Драгоманова

(Докінчено)

Розбіжності між приятелями.

У Драгоманова поствала була ідея створити у Галичині базу для своєї культурної діяльності, — він хотів, як писав Франкові 26. вересня 1884 р., мати в Галичині „громаду прогресивистів“, нехай „найбільше поміркованих, та безповоротних“, яка притягала до себе галицьку молодь і „поступові елементи з українців російських“. Очевидячки, Драгоманів бажав собі скласти громаду поступовців, яка сліпо була йому відома, не ходила „на совіт нечестивих“ і йшла за його голосом у всьому, включно до правосипсу. Але підібрати людей до такої громади було дуже трудно Драгоманову, тимпаче, що доводилося йому вибирати людей для своєї мети у Женеві, адалека, та ще й був він страшний у Галичині через свої ідеї. Давні галицькі приятелі після арештів і процесу в 1877 р. покинули його і зв'язком його вимірної громади залишилися, можна сказати, тільки Франко і Павлик, особливо перший, який був мало слухняний, але якого таки він вважав талановитішим за другого. Драгоманів ладен був дати навіть стерно в руки Франка, одначе Франко не полюбив взяти його, — він волів бути рядовим, ніж командантом.

Цейно Драгоманів і Франко були собі дуже близькі люди, але щодо тактики вони розходилися. Франко любив захопити на „суд неправих“, там „за правду“ „голос свій підносити“ і „термосити“, „сумління“ нечестивих, а Драгоманів власне таку тактику Франка уважав за нетакт, — бо не годилося Франкові як його приятелєві працювати укупі з його ворогами, — а навіть за зраду поступових ідей. Драгоманів стояв на тому, що „кому багато дано, з того й потребується багато“, і справді ставив великі вимоги до наукової праці Франка, без сумніву, маючи на оці, — не що інше, як власне славу Франка, як великого європейського вченого, але праці, які він читав, незавжди стояли на висоті вимог Драгоманова. Драгоманів цинив Франка, як белетриста; але не любив, коли він відступав від реалізму „до з фантазії, то з символізму і тенденції“.

Оці відхили від ідеалу, яким Драгоманів мав мати Франка, й були джерелом частих конфліктів Драгоманова з Франком, ба навіть дуже близького вже у 1886 році розриву приязни між ними („ми тепер різного поля ягоди“). Драгоманів був людиною високої моралі, високо ідейною, широко і глибоко освіченою людиною, без компромісів, коли йшла боротьба за принципи; людиною чистою, з дуже чутким сумлінням і при тим у справах принципу „без милости до своїх і чужих“. Як розказує п. Лідія Драгоманова-Шишманова²⁾ та і як самі знаємо з його листів, Драгоманів уже з природи був „страшно гострий на язик“, а вже за неповиєність, поверховність, безпринципність він колов і під своїм сарказмом до живого.

2) У листі з 18 вересня 1885 р. писав Драгоманов до Франка: „З теперішніх галичан Ви більше других маєте даших стати проводирем нової партії“.

3) Нова Україна, червень, 1923 р.

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

ЖІНОК І ДІВЧАТ ГОДИННА АБО ШЛОДЕННА ПРАЦЯ ПАКУВАТИ ЦУКОРКИ або ПРАЦЮВАТИ В ПРАЛЬНІ SCHRAFFT'S 56 West 23d St., N. Y. C.

ДИВЧАТА І ЖЕНЩИНИ

SAVARIN RESTAURANTS Дають багато значимих робіт для тих, що мають досвід, як: Загальні кухарки \$41.00 на початок Short order cooks \$38.00 на початок Pantry Women experienced \$39.00 Sandwich Makers \$30.00 на початок Dishwashers \$26.00 на початок Знаменні робітничі умовини Вакації з платнею Безплатне обізнєн. і шитт. лікування FREE EMPLOYMENT DEPT. 254 West 31 Street, Room 205

ДИВЧАТА—ЖЕНЩИНИ

BINDERY WORK \$22 ДЕННА ПЛАТА \$24 НІЧНА ПЛАТА 40 ГОДИН—5 ДНІВ J. J. LITTLE & IVES 435 E. 24 ST., N. Y. C.

ПОТРІБНО КІЛЬКА

ДОБРИХ „TYPISTS“ ПЛАТНЯ \$24 ДО \$25 40 годин тижнево—Суботи вільні ГОЛОСИТЬСЯ АБО ПИШІТЬ WILLIAM R. WARNER CO. INC., 113 W. 18 ST., N. Y. C.

STENOGRAPHER

EXPERIENCED SENIOR \$35.00 НА ПОЧАТОК 40 годин тижнево—Суботи вільні Голоситесь або пишіть W.M. R. WARNER CO. 113 W. 18 ST., N. Y. C.

ДИВЧАТА І ЖІНОК

ЛЕГКА ФАБРИЧНА РОБОТА ДОБРА ПЛАТНЯ ПОСТІЙНА РОБОТА—3 ШИФТИ COTTAGE DOUGHNUTS 601 WEST 26 STR., N. Y. C.

ДИВЧАТА, легка і приємна роб.

фабр. косметичних засобів, 40 г. тижн. добра плат. Harry Broder, 5 E 47 St.

Правда, Франко стояв високо етично і принципи були в нього, тай ідейний був, і працював понад сили, але Драгоманів, пізнавши в ньому неабиякий талант, ставив до нього великі вимоги, узяв його в свою ідейну опіку і за кожну його неслухняність, за його агебонарність, за його відхил від ідеалу, він писав до нього листи „без милости“. А слова Драгоманова сердиті, хоч любовно напоєні; скаржасті, хоч власною мукою диктовані; гіркі, хоч заправлені солодощами чистого духа, падали у Франкову душу вражливую, мов личотки мімози, і лишали по собі незатерті сліди, незагоєні рани...

ЛЮДИНА ПОВИННА ДОБРЕ

ВІДЖИВЛЯТИСЯ Сьогодні кожний з нас, а особливо той, що працює у військової індустрії, мусять скорше і довше працювати. Тому

саме кожний з нас повинен вміти розумно відживлятися і берегти свого здоров'я, бо інакше ми не дамо собі ради з війсьними роботами. Треба не тільки вміти підбирати відповідну поживу, але також вміти її пропорціонально споживати. Треба їсти три рази денно. Памятайте, що сніданок і полуденок („лонч“) є так само важні, як і вечера. Коли ви зісте добрий сніданок, складаючись з яєць, сира, мяса, молока, тощо, то ви спокійно можете дотягнути до полудня, бо такий сніданок дає вам силу до праці. Коли чоловік добре не відживляється, той працювати не годен. Памятайте це і вчітсья розумно відживлятися.

(Передає від Воєнної Адміністрації Харчів).

ЧИТАЙТЕ УКРАїнські

КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

MYRON LYTWIN & SON

NEW HOME FOR SERVICES 801 SPRINGFIELD AVENUE, CORNER HARRISON PLACE Irvington, N. J. Phone ESsex 9-0900

NEW HOME FOR SERVICES, WHERE A HOME-LIKE ATMOSPHERE PREVAILS, WITHOUT ADDITIONAL CHARGE.

ЛІКУЄМО ХРОНІЧНІ НЕДУГИ

ШЛУНКА, ШКІРИ, НЕРВІВ ГЕМОРОЙДІ І ІНШІ ЗАПАЛЕННЯ КУТНОЇ КИШКИ Нирок, міхура, шлунок і внутрішностей заурення. Катар і хронічні боляки, біль у кречах, загальне ослаблення і хронічний ревматизм і сипитку. Лучі Екс, ексципіція крові і мочі запевняє докладну діагнозу і відповідне лікування. Застрикування, коли вказане. Зайдіть сьогодні на пораду. Мужчин і Женщин лікуємо модерними методами зо сюрено полекшою. Всі хронічні недуги лікуємо науково.

ОПЛАТА УМІРКОВАНА — МЕДИЧНА ЕКЗАМІНАЦІЯ \$2. DR. ZINS (28-літнє заведена) 110 EAST 16 STREET, N. Y. — NEAR UNION SQUARE Щоденно від 9. г. рано до 7. г. веч. У неділі від 9. рано до 2. полд.

ДОКАЗ

Ми переконалися на своє здоволення, що найчастішою причиною, чому нас визнають до себе родинні, з якими ми ще ніколи не мали ніяких знюсін, це те, що ті родинні, яким ми давали свої услуги колинебудь пережде, нас тим новим родинним добре зарекомендували.

Це є для нас джерелом здоволення, бо воно докazuje, що ті люди, котрі приходили до нас за якоюсь услугою, стали нашими приятелями.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON

FUNERAL DIRECTORS 77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne Phone: BErgon 4-5989 Phone: BAyonne 3-0540

ТАРЗАН, ч. 1040. Фатальна помилка.

TARZAN ENCOUNTERED A POLICEMAN. THERE ARE WILD BEASTS LOOSE "HE SAID URGENTLY, "WARN THE CITIZENS TO KEEP INDOORS." THE OFFICER LEANED CLOSE TO TARZAN, SNIFFING HIS BREATH. THE MAN WAS SOBBER. THEN HE MUST BE AN ESCAPED LUNATIC.

Урядник нахилився до Тарзана й понюхав його віддих. Чоловік був тверезий. Цей левно утік з дому божевільних.

"TAKE IT EASY, BUDDY. JUST COME ALONG WITH ME. YOU MUST BELIEVE ME," TARZAN INSISTED, "SCORES OF LIVES ARE AT STAKE."

TARZAN NEVER IMAGINED THAT ANYTHING UNTOWARD COULD HAPPEN TO HIM IN THIS CIVILIZED COMMUNITY, BUT..... Тарзан не уявляв собі, що йому може щось зле трапитися в цьому цивілізованому місті.

ВІНДОКЛІНЕРСЬКИЙ БІЗНЕС на продаж. Добре вироблений поверх 20 літ. Придичити іншого бізнесу провам легк, бо не тоден обох доглядати. Голоситесь: 178-2

NEWBURYPORT WINDOW

CLEANING CO. P. O. Box 147, Newburyport, Mass.

ВСІ ЧАСТИ ДО ПІПРАВИ ПЕЧЕР

вуглевих, газових, нафтових, олівчатих парю і гарячою водою, як також усіма нові лєни може дістати в STOVE REFRS CORP., 182-186 Mulberry St., Newark 1, N. J.

ПРОДАЮ

ДОМИ, ФАРМИ, РЕСТОРАНИ, САДУНИ, БУЧЕРНІ, ГРОСЕРІН І рїжного роду бізнеса. Полагаючу нотаріальні справа. Продаю рїжного роду аскурацію

PETER BARTKIW

Real Estate & Insurance Broker Notary Public 309 E. 14. St., New York, N. Y. Phone AL 4-8254

ВСІ РІДІТЬ ДО НАШОГО

БРОКЕРА STEPHEN D. SATZEWICH 52-E. 7th ST., NEW YORK CITY Tel.: GRamercy 3-0713

купувати фарми, домн і рїзні потрібні аскурації, як також продавати фарми або домн.

Д-р ВОЛОД. ГАЩИЦЬ

УКРАїнський ЛІКАР, ХІРУРГ І ЛІКУШЕР 680 S. 19 ST., NEWARK, N. J. Tel.: ELex 3-5068 Урядові години: Від 1 до 3 полуд.; від 6 до 8 вечір. В неділі згідно з умовою.

БОЛІНІГ

Ранн на ногах, опухлі ноги, набряклі зміни, болотні ноги, флебіт (запалення жнл), напухлі або болотні колїна чи кісточкі і ревматичні ноги... лікуємо лєвини європейськими методами без операції. Лікує згубніми літук і котівка. Офісові години: в понед і четвер, від 1. до 8:30 веч.; вїст. і п'ятн. від 1. до 6. веч.; в серед і субот. від 1. до 5. веч. В неділі і свята нема урядових годин

Dr. L. A. BENLA

320 W. 86 St., New York City Більсько Бродвею. ENdicut 2-9178 СПЕЦІАЛІСТ В БОЛНО НІГ.

\$150.00 ЦІЛИЙ

ПОХОРОН І вїще ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОУ І ОКОЛІЦІ

KANAI KAIN

FUNERAL HOME 433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J. Phone: Perth Amboy 4-4646

ІВАН БУНЬКО

УКРАїнський ПОГРЕБНИК заредажу погребамн по ціні так низькій як \$150 ОБСЛУГА НАКРІЩА.

JOHN BUNCO

Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th ST., NEW YORK CITY. Dignified funerals as low as \$150. Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАїнський

ПОГРЕБНИК — НА — ФІЛЯДЕЛФІУ І ОКОЛІЦІЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ

cor. FRANKLIN & BROWN STS. PHILADELPHIA, PA. Tel. MARKET 1320.

ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАїнський ПОГРЕБНИК Занимається похорономн В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛІЦІЯХ

129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL

707 Prospect Avenue (cor. E. 155 St.) BRONX, N. Y. Tel.: MEtro 6-6577

КУПУЙТЕ ВОЕННІ БОНДИ